

авторитету поліції серед суспільства, формуючи почуття безкарності. Більше того, при виявленні та документуванні протиправної діяльності, за умови низького рівня довіри серед населення, від громадян не те, що не буде допомоги та сприяння, а можуть бути факти активної протидії правоохоронній діяльності.

Особливої важливості вказані процеси мають у сучасному світі інформаційних технологій та відкритості суспільства, під якою ми розуміємо не концепцію Карла Поппера [1], а об'єктивну реальність, при якій практично кожен громадянин є учасником мережі відкритих даних.

Враховуючи вищевказане, правоохоронна діяльність потребує реформатування у питаннях оцінки ефективності своєї діяльності та зміни орієнтирів в сторону суспільства та його довіри. Загальна інформатизація та цифровізація суспільного життя формує нові підходи до сприйняття його безпеки та співіснування, що має враховуватися під час організації правоохоронної діяльності, з метою підвищення її ефективності.

Потрібно активніше використовувати інформаційно-аналітичні системи за прикладом правоохоронних органів зарубіжних країн, які дозволяють значно оптимізувати правоохоронну діяльність [2].

1. Поппер К. Открытое общество и его враги. Т. 1: Чары Платона. Пер. с англ., под ред. В. Н. Садовского. М.: Феникс, Международный фонд «Культурная инициатива», 1992. 448 с.

2. Хірсін А.В. Удосконалення автоматизованих інформаційно-пошукових систем, які використовуються у боротьбі з організованою злочинністю. *Право України*. №6. 2004. С.55-60.

Дрок Ірина Сергіївна,
науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем
превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

АЛГОРИТМ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЩОДО ВІЯВЛЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ З ОЗНАКАМИ НАРКОТИЧНОГО СП'ЯНІННЯ

Виявлення працівниками ювенальної превенції неповнолітніх з ознаками наркотичного сп'яніння важливий етап їх професійної діяльності. Виявлення таких осіб являється заходом запобігання вчиненню неповнолітнім та щодо нього в подальшому протиправних діянь.

Аналіз чинного законодавства та результатів діяльності Національної поліції України дозволяє нам запропонувати алгоритм виявлення працівниками ювенальної превенції неповнолітніх з ознаками наркотичного сп'яніння:

1. Виявлення неповнолітніх, які можуть мати ознаки наркотичного сп'яніння, шляхом:

- відпрацювання звернень, що надійшли до Національної поліції, які містять інформацію про таких неповнолітніх. Якщо після розгляду звернення громадян будуть виявлені неповнолітні з ознаками наркотичного сп'яніння, то ювенальному поліцейському необхідно вжити визначені законом заходи (направити неповнолітнього на медичний огляд, скласти протокол про адміністративне правопорушення, наприклад за статтею 184 КУпАП, зібрати інші матеріали справи про адміністративне правопорушення, тощо), а також направити у встановлені терміни відповідь особі, яка подала звернення;

- моніторинг соціальних мереж, засобів масової інформації. Ювенальні поліцейські з метою виявлення неповнолітніх осіб, які перебувають або можуть перебувати у стані наркотичного сп'яніння, мають систематично перевіряти соціальні мережі, засоби масової інформації шляхом спостереження за фотографіями, постами, викладеними неповнолітніми або іншими особами за участю неповнолітніх, перевіряти публіцистичні статті в мережі Інтернет, журналістські розслідування.

У випадку виявлення таких фактів ювенальному поліцейському варто встановити особу неповнолітнього, відшукати його або його батьків чи осіб, що їх замінюють, контактні дані, викликати їх для проведення бесіди до відділу Національної поліції. У разі наявності ознак наркотичного сп'яніння у неповнолітнього направити його для медичного огляду у лікарняний заклад. У разі наявності ознак адміністративного або кримінального правопорушення відповідним чином його необхідно задокументувати;

- рейди у закладах, в яких проводиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування. Відповідно до Закону України «Про охорону дитинства» діти віком до 16 років з 22.00 до 06.00 години можуть перебувати у закладах, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування лише в присутності принаймні одного з батьків чи іншого законного представника дитини або особи, яка її супроводжує і несе за неї персональну відповідальність [1]. Відповідальність за порушення даної норми передбачена ст. 180-1 КУпАП [2]. І хоча суб'єктом даного правопорушення являється власник такого закладу, та в процесі вказаних нами рейдів можливо виявити неповнолітніх осіб віком з 14 до 18 років з ознаками наркотичного сп'яніння;

- патрулювання спальних районів міста, біля аптек, навчальних закладів, покинутих будівель, недобудов та інших місць, де можуть з'являтися неповнолітні з ознаками наркотичного сп'яніння.

2. Визначення наявності ознак наркотичного сп'яніння: порушення

координації рухів; порушення мови; виражене тремтіння пальців рук; різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя; поведінка, що не відповідає обстановці; звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло; сповільненість або навпаки підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови; почервоніння обличчя або неприродна блідість [3].

3. У випадку наявності ознак наркотичного сп'яніння направлення неповнолітнього на медичний огляд до медичного закладу. Встановлення наявності стану наркотичного сп'яніння внаслідок незаконного вживання наркотичних засобів або психотропних речовин є компетенцією лише лікаря, на якого покладено обов'язки щодо проведення медичного огляду (обстеження), а діагноз "наркоманія" встановлюється лікарсько-консультаційною комісією [4].

4. У раз наявності підстав поліцейський має розглянути можливість застосування до неповнолітнього превентивного поліцейського заходу – поліцейське піклування. Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» [5] до особи, яка перебуває у публічному місці, і внаслідок сп'яніння втратила здатність самотійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі, може здійснюватися поліцейське піклування. Таких осіб поліцейський повинен передати до спеціалізованого лікувального закладу чи направити до місця проживання.

Поліцейське піклування також застосовується до неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду [5]. Таких осіб поліцейський має передати батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування.

5. Опитування неповнолітнього у тверезому стані, батьків неповнолітнього або осіб, що їх замінюють, свідків виявлення неповнолітнього у стані наркотичного сп'яніння. Збирання інших доказів (наприклад, відеозапис, тощо). Відповідно до статті 33 Закону України «Про Національну поліцію» проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

6. У разі наявності підстав ювенальний поліцейський повинен постановити неповнолітнього на профілактичний облік. Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України чітко визначає категорії дітей, які підлягають взяттю на профілактичний облік. Якщо виявлена ювенальним поліцейським неповнолітня особа відноситься до хоча б однієї з категорій цих осіб, то ювенальний поліцейський ставить її на облік, заводить обліково-профілактичну справу та застосовує щодо такої дитини індивідуально-профілактичні заходи. Сам факт перебування дитини у стані наркотичного сп'яніння не є підставою для взяття її на профілактичний облік.

7. У разі наявності підстав ювенальний поліцейський повинен скласти на неповнолітнього, його законних представників, інших осіб протокол про

адміністративне правопорушення

8. У разі наявності підстав ювенальний поліцейський повинен ініціювати порушення кримінального провадження, наприклад, за частиною 2 статті 315 Кримінального кодексу України «Схиляння неповнолітнього до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів» [6].

Підсумовуючи, варто зазначити, що, хоча сам факт виявлення неповнолітнього у стані наркотичного сп'яніння не містить складу адміністративного або кримінального правопорушення, проте дає підстави для з'ясування обставин такого вживання та притягнення винних дорослих осіб до відповідальності.

1. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

3. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: Наказ МВС України від 09.11.2015 № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15#Text>

4. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Мислива Оксана Олегівна,
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Стаття 3 Конституції України головним змістом і спрямованістю діяльності держави визначає забезпечення прав і свобод людини та їх гарантій. Фактичною умовою реалізації зазначеного обов'язку є підтримання публічної безпеки і порядку, що визначено одним із головних завдань, покладених на Національну поліцію України (далі – поліція).